

Oversyn

Etter Svartedauden i 1350 skulle det gå lang tid før høgmiddelalderens folketall ble nådd igjen. I 1520 var det bare åtte husholdninger eller gardsbruk i Tydal. To hundre år senere fant man 20 bruk. Først på slutten av 1600-tallet var bosettinga ved Stugusjøen, øverst i bygda, tatt opp igjen. Det var en periode med rask folkevekst omkring midten av 1500-tallet. Men tida fram til 1720 var mest prega av sakte utvikling eller stagnasjon. Ser en på hovednæringa jordbruk, kan en kanskje snakke om nedgang. Det var faktisk færre husdyr i 1723 (matrikeloppgaver) enn i 1657 (kvegeskatteliste). Uår, kaldere klima, krigsødeleggelser, skattlegging eller konsentrasjon om andre næringer skal drøftes som forklaringer på denne nedgangen i jordbruksdrifta. Nedgangen ble oppveid ved at bøndene fikk nye næringer. Fra slutten av 1600-tallet skaffa mange seg arbeid ved gruvedrift under Røros og Selbo Kobberverker eller ved tømmerhogst for sagbrukseiere. Dette ga kjærkomne kontanter som trengtes til kjøp av korn og betaling av skatter og avgifter. Skattenivået steg kraftig i første halvdel av 1600-tallet. Det skyldtes mye krigene som ble ført. Hver bonde fikk slik merke følgene av kongens militære eventyr som ofte satte han i pengeknipe. Bygda fikk også merke mer alvorlige følger av feidene mellom de nordiske landa. To ganger ble Tydal brent (1678) eller plyndra (1719) av svenske soldater. Armfeldt-hærens ulykksalige retrett gjennom Tydal i 1719 har mer enn noen annen begivenhet gjort Tydalsnavnet kjent i norsk og svensk historie. Hendinga har derfor fått relativt stor plass i framstillinga. Men når det er gjort et skille ved ca. 1720, er det mer fordi stagnasjonen på 1600-tallet ble avløst av en raskere vekst på 1700-tallet. Det gjelder iallfall om en ser på befolkningsutviklinga.

Kildene

Det viktigste kildematerialet for denne perioden er det bevarte rekneskapsmaterialet fra øvrighetspersonene. Lensrekneskapa fins delvis komplett fra midten av 1500-tallet. Etter 1662 gir fogderekneskapa mye av de samme opplysningene. Materialet er oppbevart ved Statsarkivet i Trondheim eller ved Riksarkivet i Oslo. Disse arkiva inneholder også mye annen utrykt materiale som den geistlige og verdslige administrasjonen har etterlatt seg fra perioden. Det har ikke minst vært nødvendig for arbeidet med den eldste historia å sette seg inn i den historiske litteraturen og forskningsresultata for å kunne forstå kildematerialet, tolke det riktig og utnytte det i en meningsfylt sammenheng. Noe trykt litteratur er også brukt direkte som kilde.